

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Prudentia Et Cæteris In Confessario requisitis ad ritè
fructuoséque Diuini ministerij sui munera obeunda,
Tractatvs**

Regnault, Valère

Lvgdvni, 1611

Cap. XVIII. De prudentia Confessarij in arbitranda, seu taxanda,
satisfactione sacramentali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41341

De prudentia Confessarij in arbitranda 365

Quòd si illius recordetur quidem, petat nihilominus aliam pro ea à se omiſſa ſibi imponi, cautum eſt (inquit D. Antoninus) & ei declarare, ac permittere: vt ſi aliqua die ſiue ex negligentia, ſiue ex obliuione omiſerit iniunctam pœnitentiam, vt ieiunium, vel orationes, vel aliud huiusmodi, poſſit alio die ſupplere. Ratio eſt quam reddit Caietanus ꝑ, quòd principale in ſatisfactione, ſit ipſum opus, non circumſtantia temporis. Qua etiam ratione Fumus & vitur ad ſtabiliendam determinationem, quam ait poſſe conſolari multos: nempe ſi Pœnitens non impleuit loco & tempore designatis, vel partem Pœnitentiæ vel rotum, quòd ei fuerit iniunctum, impleat poſtea. Quamquam ſi tempus ipſum tamquam pars ſatisfactionis imponatur, vt ſi quis præcipiatur ieiunare in æſtate, quia ieiunium tunc habet ſpeciale difficultatem, ieiunando hyeme non impletur tota Pœnitentia, ratione variæ conditionis temporis, quæ ſpectata eſt in illa imponenda.

& in ſequ.
tit. 17. ca. 20.
§. 1. ſub finē.
ꝑ verbo ſatisfactionis §. 1. in fine.
& eodē verbo, num. 5.

CAPVT XVIII.

De prudentia Confessarij in arbitranda seu taxanda ſatisfactione Sacramentali.

SUMMARIUM.

1. Tanta, & talis ſatisfactione imponenda eſt Pœnitenti à Confessario, quæ cenſeatur iuſta.
2. Solus Deus

Deus nouit definitè, quæ sit iusta. 3. Relinquitur arbitrio Confessarij determinare quantitatem, & qualitatem pœnitentiæ iustæ. 4. Iniuncta minor, quam diuina iustitia exigat, non liberat omnino à pœna peccato debita. 5. Non ita relinquitur arbitrio Confessarij satisfactio, ut pro libito eam imponere possit.

6. Satisfactio non modò in remedium futuri, sed etiam in vindictam præteriti peccati imposita esse debet. 7. Responsio ad illud, quòd Christus peccatum remisit sine impositione pœnitentiæ. 8. Quæ consideranda ex parte pœnitentis, in arbitranda pœnitentiæ. 9. Ratio arbitrandi ex eadem parte. 10. Consideranda ex parte peccati in arbitranda Pœnitentiæ.

11. Ratio arbitrandi ex eadem parte, est per canones pœnitentiales, & quo modo. 12. Canones pœnitentiales secundùm ordinem præceptorum decalogi, & Sacramentorum ad quæ pertinent. 13. Consideranda ex parte finis in arbitranda satisfactiõne. 14. Generalia remedia aduersus peccata quæ in satisfactiõnem imponi possunt.

a cap. 26.
num. 15.

I.

VBIVM non est, quin, ut Nauarrus, in Enchir. docet, a Pœnitentiæ à Confessarij imponenda sit tanta, ac talis satisfactio, quæ iusta censeatur. Id enim præter alia quæ ille adfert, satis confirmat auctoritas Concilij Tridētini sess. 14. cap. 8. docentis, quòd sacerdotes Domini debeant, quantum spiritus, & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutare, & conuenientes satisfactiõnes iniungere: ne, si fortè peccatis conueniant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis

Cōfessarij
pro grauif-
simis pec-
catis iniun-
gens leues

inim

iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Verumtamen quia iusta pœnitentia censetur, b quæ exæquat, nec maior, nec minor est eâ pœnâ, quæ pro peccatis per contritionem, & confessionem condonatis restat luenda in purgatorio; certum est, quòd Deus solus eam cognoscat, sicut solus nouit grauitatem peccati, & vim contritionis, ac quam pœnæ partem absolutio Sacramentalis tollat; quantique meriti sit opus satisfactorium, siue impositum à Confessario siue propria sponte susceptum. Vnde fit vt Confessarius in æstima-
manda iusta Pœnitentia, nequeat id spectare, & sequi, quòd diuina iustitia definitè exigit, cùm tale quid notitiam ipsius fugiat.

Quocirca quantitas, & qualitas iustæ Pœnitentiae relinquitur, sempèrque relicta fuit prudentis Confessarij arbitrio, prout consequenter Nauarrus c docet per cap. Mensuram, de Pœnitentia distinct. i. & cap. Tempora, 26. quæstio. 7. & cap. Deus qui, de pœnitent. & remiss. benèque præterea admonet relinqui ad hoc, vt animæ negotia, tam quo ad hunc mundum quàm quo ad alterum gerantur seruata rationis moderatione: non autem ad eum effectum, vt Pœnitens impleta quacumque sibi iniuncta à Confessario pœnitentia, siue magna, siue parua, liberetur ab omni purgatorij pœna. Nam quæ iniuncta fuerit minor, quàm diuina iustitia exigit, etiam impleta relinquit obligatum ad luendum illud pœnæ debitæ reliquum, quod ipsa non exæquat: indèque Nauarrus ipse d ait dictam esse falsam pœnitentiam in cap. falsas. de pœnitent. distinct. 5. non quòd nihil profit, vel absolutionem reddat inualidam: sed quòd pœnitentem

pœnitentias
fit particeps
alienorum
peccatorū.

2.
b hoc idem
Nauar. in
seq. num. 16.
notat.

3.
c ibidem
num. 17.
Pœnitentia
arbitrio Sa-
cerdotis re-
licta est.

4.
d in cit.
num. 15.
Falsa pœni-
tentia quæ
dicatur.

tentem fallere possit, præbendo occasionem credendi se per illam plenè satisfacere, cùm res aliter se habeat ex communi sententia: ita ut idem consequenter meritò approbet dictum Ioan. maioris in 4. distinct. 20. non esse veri amici parvam pœnitentiam imponere, neque esse prudentiæ paruitate illius lærari. Quamquam ut ex communi sententia habet Suarez *e*, si rationabilis causâ exigat, propter impotentiam, aut fragilitatem pœnitentis, potest leuior satisfactio ei imponi: admonito talem non esse sufficientem, ad ipsum eximendum omnino à pœna purgatorij.

e tom. 4.
disput. 38.
sect. 4. nu. 4.

De Confessarij arbitrio, cui relinquitur iusta satisfactiois taxatio.

SECTIO PRIMA.

Quid sit ^{s.} Pœnitentiæ quãtitatem, & qualitatem, est eam iustam pœnitentiam relictã esse Confessarij arbitrio. non esse taxatam à iure; sed illius taxationem relinquere prudentiæ Confessarij tamquam Iudicis, & medici spiritualis, prout ante ex Nauarro habitum est. Attamen non ita relinquitur, ut ad libitum suum sine alia circumspectiõne possit illam facere: sed (ut bene confirmat Sotus) spectatis peccatorum, & peccatoris circumstantiis: quia non exercet hoc munus propria sua auctoritate; sed Dei tamquam instrumentum ipsius: quod non nisi ad eius nutum moueri debeat. Pro quo tum alia Sotus adfert, tum illud, Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, &c.* Per quod Christus satis insinuauit non esse sacerdotibus potestatem

f in 4. dist.
20. q. 2. art. 3.
concl. 1.

testate remittendi peccata utendum proprio arbitratu: sed secundum iudicium directum à Spiritu sancto. Non est ergo dubium, quin confessor peccet, offensas contra Deum factas condonatis sine regula prudentiæ: præsertim eum nimis leues pœnitentias imponendo, faciat Deo iniuriam; & imponens nimis graues, faciat proximo.

Cuius peccati ipsum clare admonet Concilium Tridentinum, ut patet ex ipsius verbis propositis in initio huius capituli. Quibus cum subiungit: *Habeat autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponat, non sit tantum ad vitæ novæ custodiam, & infirmitatis medicamentum: sed etiam ad peccatorum præteritorum vindictam:* ostendit Confessorem ipsum in imponenda satisfactione sic debere rationem habere emendationis pœnitentis, ut simul habeat iustæ vindictæ peccatorum ipsius: seu, quod idem est, curare, ut non modò medicinalis, sed etiam satisfactoria sit pœnitentia. Quam (ut iam antè attigimus) determinare ex æqualitate, qua peccati gravitatem magnitudo pœnæ exæquet, non est moraliter possibile, ob defectum notitiæ quantitatis eorum, quæ inter se conferenda essent: puta dictæ gravitatis, & magnitudinis ex vna parte; ex altera verò, tum dispositionis eum qua Pœnitens ad Sacramentum accedit: tum portionis meritorum Christi, quæ iuxta institutionem ipsius applicatur suscipienti Sacramentum. Ita ut Confessarius illud tantum possit, ac etiam debeat observare, ut secundum rationes quasdam generales, pro gravioribus delictis, grauioribus pœnitentias imponat, quantum prudentia, & Spiritus sancti instinctus dictauerit: de quibus, quæ Theologici Scholastici

Cōfessarius
quomodo
peccet
nimis graues
& nimis leues
imponens
pœnitentias.

g in cit.
disp. 38.
sect. 5.

tradant Suarez g persequitur. Nobis autem sufficit cum Soto respondere ad obiectionem illam, quod Christus, Ioan. 8. peccata remiserit sine impositione satisfactionis, quando mulieri in adulterio deprehensa dixit. *Nec ego te condemnabo, &c.*

7. *de iam, noli amplius peccare.* Respondetur ergo id à Christo Domino factum esse pro sua potestate

excellentiæ; neque debere à sacerdotibus trahi in exemplum, quorum potestas tantum est ministerij

Christus
cur peccata
remiserit
absque vlla
satisfactio-
ne, quod
sacerdotes
non faciunt.

& instrumenti: quod non proprio sed causa principalis nutu; vt in alijs, sic & in hac re, moneri debet, prout iam attigimus insinuatum esse à Christo

per illud, Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittantur eis.* Sit igitur

constitutum ex hactenus dictis, ad iustam, seu quæram, & qualem oportet satisfactionem pro peccatis

auditis in confessione imponendam, requiri in Confessario tum Spiritus sancti impulsu, tum horum

trium considerationem: peccatoris, inquam, peccati, & finis, id est, salutis animæ: quibus debet

satisfactio ipsa esse commensurata, perinde ac infirmitas, & sanitati, medicina: vt bene ait Caietanus in verbo Satisfactio. Atque de Spiritu

sancti instinctu pro praxi nobis proposita, nihil aliud occurrit monendum, quam vt deuota, humilique oratione imploretur, nec illi obex præcanti

animi ponatur: de cæteris plura sunt notanda: quæ deinceps persequemur sigillatim.

CONFESSIO

CONFESSIO

CONFESSIO

CONFESSIO

CONFESSIO

Consideranda ex parte Pœnitentis in arbitrandâ satisfactione.

SECTIO SECUNDA.

EX parte Pœnitentis igitur in arbitrandâ, imponendaque satisfactione, oportet Confessarium considerare ac ponderare tum possibilitatem, & commoditatem ipsius ad talem Pœnitentiam implendam: tum quantitatem contritionis, quam habet de peccatis commissis: tum etiam qualitatem personæ; robustane sit, an debilis: iuuenis an senex: assueta pœnitentiis; an non: tum demum ceteras circumstantias, vt scandalum, vel detrimentum aliorum. ineptum est enim talem pœnitentiam imponere, quam Pœnitens non possit implere, aut etiam si absolutè possit, non tamen commodè, ita vt periculo exponatur non implendi impostam.

Ceterum rationi consentaneum esse constat, ob idem peccatum cæteris paribus, minorem pœnitentiam magis contrito, quam minus contrito imponi: cum per maiorem feruorem contritionis, maior pœnæ pars remitti nata sit, immò tota aliquando remittatur *h.* Præterea personis infirmis, aut non assuetis pœnitentiæ, agendæ imponendam esse satisfactionem habita ratione infirmitatis eatum: vt quantumcumque grauiorem, ipsorum peccata mereantur, & exigant; non imponatur tamen nisi quanta, & qualis infirmitas earum siue corporalis siue spiritalis, languorve, aut tepor animi ferre potest: iuxta tradita in præced. capit. 17. *v.* num. 7. In quam sententiam præclare Caietanus, in verbo & 8. Satisfactio ait: ægro, secundum corpus forti, ac

Magis contrito minor pœnitentia imponenda est, quam minus contrito. *h.* Aduerte contritionem tanquã pœnalẽ satisfactoriam esse posse.

bene constituto, dari potest fortis medicina, debili autem, minimè: ita Pœnitenti bene preparato, & robusti animi, satisfactio, quam meretur imponenda est, debilitate disposito danda est satisfactio paruula iuxta debilitatem sui animi, vt paruulus ignis foueatur apposita palea, ne suffocetur appositis magnis lignis desuper. Hæc ille. Atque in tali casu sacerdos, quemadmodum habet D. Antoninus *k*, si non potest gaudere de omnimoda purgatione Pœnitentis, saltem gaudeat, quod liberatum à gehenna transmittit ad purgatorium.

k 3. par. tit.
17. cap. 20.
sub initiu.

9. Attamen cauere debet, ne minorem, quam ea, quæ iusta videatur, imponat sine iusta causa. Censetur verò iusta causa ex Nauarro in Enchir. *l* tum

l cap. 26.
num. 27.

Causæ pœnitentiæ diminuendæ.

impotentia implendi maiorem pœnitentiam: tum magnitudo contritionis de peccatis confessis, tum senectus, & debilitas Pœnitentis, tum aliqua licentia indulgentiarum per quas suppleantur pœnitentiæ punitiue: tum demum Pœnitenti facta omnium bonorum operum totius vitæ iniunctio, ac directio in satisfactionem pœnæ peccatis debite adde & bonorum operum, quæ ab aliis proficere curauerit, ex D. Antonino *m*. Curare debet autem Confessarius vt pœnitentiæ sint præseruatiue à relapsu in peccata: quia homo per Sacramentum restituitur diuinæ gratiæ, vt deinceps ambulet, ac perseueret in operibus bonis. Immo verò potest interdum pro minore peccato, grauiorem pœnitentiam imponere pœnitenti illius capaci, ad ipsum deterrendum, ne facile relabatur. Nam ea quoque ratione qualitati Pœnitentis satisfactio proportionatur: neque obstat, quod non proportionetur peccato, quia quantumuis grauitatem peccati

nos igitur M
tenio omni
inuenit
suo quom
in sup. s. s.

m in eodem
cap. 26. §. 1.
in fine.

nostrum
sup. s. s.
s. s. s. s.
s. s. s. s.

Anton
s. s.

super
fructu

E
fessa
quid
conf
riis,
verò
oper
sit pe
tis.
iudi
est, a
grau
lis p
gen
pon
rem
deter
que
diui
dun
vno
cora
ad r
ita e

superet : talis tamen inæqualitas compenſatur per fructum ſpiritualem ex ea conſequentem.

Consideranda ex parte peccati, in arbitrandâ Pœnitentiâ.

SECTIO TERTIA.

EX parte autem peccati in arbitrandâ, ac imponenda ſatisfactione, conſideranda eſt Confeſſario, illius tum natura, tum grauitas. Natura quidem, quia vt corporeis, ſic ſpiritalibus morbis conſentaneum eſt adhibere medicinam ex contrariis, eo modo, quo ante traditum eſt. Grauitas verò, quia non debent pro grauibus delictis, leuia opera iniungi, vt Concilium Tridentinum expreſſit per illa verba, quæ retulimus initio huius capituli. Aduerte verò dari quidem aliquam rationem iudicandi de peccatorum grauitate, quantum ſatis eſt, ad intelligendum, quod grauius ſit, vel minus graue, prout tractauimus in praxi fori pœnitentialis part. 3. tomo 1.º & conſequenter cognoscendi in genere pro quo maior, vel minor ſatisfactio ſit imponenda: cum dubium non ſit grauioribus maiorem deberi: nullam tamen dari certam rationem determinandi in particulari, quàm magna unicuique debeat pœna, cuius toleratione ita ſatisfiat diuinæ iuſtitie in hac vita, vt nihil ſuperſit ſoluedum in vita futura. Nam ſicut gradus pœnæ pro vnoquoque peccato luendæ in purgatorio (qui coram iuſtitia diuina certus definitusque eſt) quo ad rigorem, & durationem nobis eſt incognitus: ita etiam incognita eſt magnitudo pœnæ in hac vi-

10.
in cap. 17.
num. 4.
lib. 4. ca. 1.
Non poteſt dari certa regula pœnæ cuique peccato debita.

ta sustinenda, quæ sic ei commensurata sit, ut sufficiat ad ipsam totam redimendam.

11. Itaque hac ex parte ad Confessarium dirigendum in satisfactione imponenda conuenienter, seu correspondenter grauitati peccatorum in confessione auditorum, nihil potest in particulari assignari præter canones Pœnitentiales, quorum aliquot collecti habentur in fine decreti Gratiani, tamquam regulæ directoriæ viris Ecclesiasticis ad pœnitentias pœnitentibus imponendas valde necessariæ, ut ibidem habet eorum inscriptio: Ob quam necessitatem censeri potest dictum in cap. Quæ ipsis, distinct. 38. *Vix sacerdotis nomen constare in eo, qui tales canones ignorauerit.* Non est tamen sic accipienda talis necessitas, ut bene monet Nauarrus p. quasi oporteat sacerdotes in foro cõscientiæ imponere pœnitentias in iisdem canonibus contentas: vsus enim docet contrarium; tum in alio tum in eo quod (inquit idem auctor q, nemo presbyterorum inueniatur, qui ob simplicem fornicationem, decem annis pœnitentiam agat, ipsi constitutam, in cap. Presbyter. distinct. 82. Atque si talis de necessitate imponenda esset; quid quæso fieret cum presbytero, qui toto anno in concubinato uixisset? quandoquidem non sufficeret ad agendam talem pœnitentiam, mille annorum vita. Ratio igitur eiusmodi necessitatis est, quod per eos canones possint Confessarij doceri, quæ pœnitentiæ quantitas, & qualitas, cui peccato magis conueniat: quorum constitutum licet ob pœnitentis infirmitatem siue corporis, siue animæ, vel ob aliam causam, sequi Confessarij impediuntur: habent tamen vnde salubriter illum moneant dicendo et

p ad cap. falsas. de pœnit. dist. 5. num. 18. q in præced. num. 3.

Canones pœnitentiales quam vim punic habeant.

Non potest fieri confessio sine contritione & proposito

iuxta

iuxta Nauarrum in Enchirid. r) Quamuis solus Deus sciat iustam pœnitentiam pro peccatis tuis tibi imponendam, tamen diuino impulsu directos sanctos Patres, per suos canones talem pro tali peccato de quo confessus es, aut pro alio non ab simili imposuerunt; addendo etiam (quod refert Gratianus in cap. Hoc ipsum. 33. quæstio. 2.) priscos Christianos solitos fuisse pro vnoquoque maximo peccato mortali facere septem annorum pœnitentiam, iudicantes tam longam pœnam, tam magnæ offensæ purgandæ adhiberi oportere: se autem nolle tam grauem imponere, nisi ipse sponte velit suscipere. Quo respondente se velle, & iudicetur impleturus, iniungenda est ei pœnitentia, quæ videbitur iusta, facta comparatione ad eas, quæ prædictis canonibus pœnitentialibus præcipiuntur: hocque est quod Nauarrus notat, Patrochos secundum omnes, debere pœnitentias suas imponere ad instar præfixarum à iure pro foro exteriori. Cùm ergo certum sit Confessarium debere dictos canones in promptu habere, saltem ad pœnitentias in illis præscriptas pœnitenti (nisi deiectus omninò videretur) insinuandas, vt intelligat, quàm graui pœna dignus sit, libentique animo eam, quæ imponitur, subeat, ac diligenter caueat se iterum inquinare talibus peccatis, quæ sunt grauibus pœnis expianda: ad doctrinæ complementum iidem canones subiiciendi sunt tamquam regulæ directiuæ ad pœnitentias iniungendas, commensuratas grauitati peccatorum declaratorum in confessione.

Intellige eius rationis cuius debere esse arbitraretur sacerdos, perspecta conditione ac dispositione personæ, r in cit. num. 18.

Canones Pœnitentiales in arbitranda satisfactione considerandi à Confessario.

12. **A**D horum faciliore recordationem, & commodiorem usum con-
ducet eos proponere secundum ordinem præceptorum decalogi, & Sacramentorum, ad quæ pertinere cognoscuntur.

Pertinentes ad præcepta decalogi.

Diuinationes obseruans.

Diuinatores consulens.

Magiis cationibus vtens.

Votum simplex violans.

Publicè blasphemans.

Iurans non redire ad pacem,

Diuinationes aliquas in aliquibus rebus obseruare præsumens, 40. dies in pœnitentia sit, cap. 1. De sortilegiis.

Respiciens futura in astrolabio, seu consulens diuinatorem etiam bono zelo, & cum simplicitate, suspenditur à diuinis per annum. cap. 2. eod. tit. Ad r.

Qui ædes magicis cationibus lustrat, aliudve simile admittit, & qui ei consentit, & consulit, Pœnitens sit 5. annis, cap. Qui diuinationes, 26. q. 5.

Votum simplex castitatis violanti ducta vxore, constituitur pœnitentia trium annorum, cap. Si vir. dist. 27.

Qui blasphemiam in Deum, & beatam Virginem, & Sanctos publicè coniecerit, pœnitentiam agat 7. annis secundum formam præscriptam in cap. finali. De maledictis.

Iurans non redire ad pacem cum proximo,

ximo, redeat, & per annum pœnitens sit. cap. Qui Sacramento. 22. quæst. 4.

Qui periurium sciens admiserit, 40. dies in pane & aqua, & 7. sequentes annos pœnitens sit, & numquam sit sine pœnitentia. cap. Quicumque. 6. quæst. 1.

ad 2. Qui coactus peierat, si liber sit, 40. dies, & 7. annos sequentes: si seruus, tres quadragesimas, & legitimas ferias Pœnitens sit, cap. Qui compulsus. 22. quæst. 5.

Qui compellit alium, vt falsum iuret, 40. dies in pane & aqua, & 7. annos pœnitere debet. cap. Si quis conuictus. 22. qu. 5.

Qui peierat in manu Episcopi vel in cruce consecrata, tribus annis: si verò in cruce non consecrata, anno: si ignoranter & coactus trib. quadragesimis: iuxta cap. Qui peierat. ead. quæst.

Qui sciens in periurium alios induxerit, 40. dies pœniteat in pane & aqua, & 7. sequentes annos, & numquam sit sine pœnitentia, & alij qui conscij fuerint similiter pœniteant. cap. Si quis peierauerit. 22. quæst. 5.

Qui Dominum vel vxorem interfecerit, numquam equitet, aut vehatur; non contrahat matrimonium, decem annis carne nō vescatur, vinum non bibat, cap. Quicumque. & cap. Admonere. 33. qu. 2.

Matrem occidens decem annis Pœnitens sit. cap. Latorem. ead. quæst. Vbi forma agēdi pœnitētiā præscribitur. Occidens Clericum vel Monachum, Deo ser-

Peierans sponte.

Peierās compulsus.

Compellēs peierare.

Peierans in manu Episcopi.

Inducens alios ad periurium.

Dominum vel vxorem interficiēs.

Occidens matrem.

uiat in monasterio omnibus diebus vitæ suæ : & 7. annis publicam pœnitentiam agat. cap. Qui occiderit. 17. quæst. 4.

Occidens Clericū vel Monachū. Occidēs presbyterum. Homicida. Occidens presbyterū 12. annis. c. 2. de pœnitent. & remiss. ad 5.

Episcopus homicida sit pœnitens annis 15. & deponatur, & omnibus diebus vitæ suæ peregrinetur: Presbyter annis 12. Diaconus decem, tres in pane & aqua: Clericus & laicus septem, tres in pane & aqua. cap. Si quis homicidium, dist. 50.

Casu committenti homicidium, pœnitentia quinque annorum imponitur. cap. Eos. cum duobus sequentibus ead. distinct.

Sacerdos fornicarius. Sacerdos qui fornicatur, pœnitentiam agat annis decem. cap. Presbyter. dist. 82. in quo etiam præscribitur pœnitentiæ modus.

Monialis fornicans. Monialis, quæ fornicatur, & qui eam cognoscit, Pœnitens sit 10. annis. cap. De uotam. 27. quæst. 1.

Incastuosus. Si pater & filius, aut duo fratres cum vna muliere, aut si cum matre & filia, aut cum duabus sororibus, aut cum duabus commatribus aliquis concubuerit, octo annis pœniteat. 30. qu. 4. cap. Si patet. & 32. quæst. 7. cap. Si quis viduam.

Fornicans cū filia spiritali. Si Sacerdos fornicatus est cum filia sua spiritali, id est, quam baptizauit, aut de baptismo vel confirmatione suscepit: aut cum illa quæ ei confessa fuit peccata sua, pœnitens sit 12. annis, & in monasterio seruiat

ad 6. { seruiat Deo omnibus diebus vitæ suæ. Si Episcopus id admiserit, pœnitentiam agat annis 15. Mulier verò detrudatur in monasteriũ, vbi perpetuò viuat, cap. Si quis, & cap. Non debet. 30. quæst. 1.

Adultero, fornicatorive constitui pœnitentiam septem annorum habetur ex cap. Prædicandum. 22. quæst. 1. prout glossa declarat.

Qui fornicatus est cum muliere, & frater eius id nesciens illam duxerit, pœniteat 7. annis: eo quòd crimen fratri celerit. cap. Si homo. 35. quæst. 5.

Ecclesiastica consuetudine est vsurpatum, vt maiorum criminum pœnitentia, 7. annorum spatio concludatur: nisi vel officij excellentia, vel criminum magnitudo vulgarem consuetudinem excedens, præmissum spatium transcendere cogat: veluti dum contra naturam humanæ societatis parētibus vel liberis, vel aliis eiusmodi personis impudicè adhæremus: vel dum relicto naturali vsu contra naturam more Sodomitico fornicamur, vel vsque ad coitum animalium prolabimur. Ita habetur in cap. Hoc ipsum. 33. quæst. 2. Et in cap. Clerici. de excessibus prælatorum, eiusmodi notandi criminis reus, præcipitur deponi, si Clericus sit: & excommunicari, si laicus.

Qui Ecclesiam incenderit, pœniteat 15. annis, ac eam sedulò restituat, & pretiũ det pauperibus. c. Si qui Ecclesiã. 17. qu. 4.

Qui

Adulter & fornicator.

Occultans coitum cū sponsa fratris.

Peccantes contra naturam.

Incendens Ecclesiam.

Incendens domum vel aream. Qui domum, vel aream cuiusdam incenderit voluntariè, sublata & incensa omnia restituat, & tres annos pœniteat. cap. Si quis domum. De iniuriis & damno dato.

Patronus absumens res Ecclesiæ. Patronus qui res Ecclesiæ absumit, ad restitutionem malè acceptorum compellitur, & per annum excommunicationi subiicitur. cap. Filiis. 16. quæst. 7. } ad 7.

Mensuras adulterans. Mensuras adulterans, 30. diebus ieiunet in pane & aqua. cap. 2. de empti. & venditione.

Fur. Clerico furi septem annorum, laico 5. annorum pœnitentia imponitur, si res sit notabilis; sin vilis sit, pœnitentia vnus anni. cap. Si quis Clericus. 17. quæst. 4.

Iniuste accusans. Qui iniuste quempiã accusat ad mortem, 40. diebus continuè in pane & aqua ieiunabit, & per 7. annos Pœnitentiam aget, non tamen in aqua & pane: sed arbitrio Sacerdotis. Si verò ob eam occasionem non vitam, sed membrum quis perdiderit, accusator ieiunabit quadragesimis tribus in pane, & aqua. cap. Accusasti. de accusationibus. } ad 8.

Pertinentes ad Sacramentorum usum.

Scienter rebaptizatus. **S**cienter rebaptizatus, si per hæresim si id scelus admiserit, afficiatur pœna 7. annis, feria 4. & 6. ieiunans. Si verò fecerit pro immunditia, sine curatione aliqua corporis, tribus annis. cap. Qui bis. de consecrat.

Baptif-
mi.

secrat. distin. 4.

Si Episcopus, presbyter, aut Diaconus sponte sunt rebaptizati, quamdiu viuunt pœnitentes sint. Alij verò Clerici, & moniales pœnitentiam agant 10. annis. cap. Eos quos. eadem distin. Vbi pœnitentiæ modus præscribitur.

Sacerdos celebrans absque sumptione Sacramenti per annum pœnitentiam agat; & interea temporis non communiceat. cap. Relatum. de consecrat. distin. 2.

Sacerdos qui pannis altaris mortuum inuoluit, pœnitens sit annis decem & mensibus 5. Diaconus autem 3. annis & mēibus sex. cap. Nemo. 2. De consecr. distin. 1.

Sacrilegijs polluens chrisma, calicem, vel altare: pœnitens sit 7. annis. cap. De viro. 12. qu. 2. vbi præscribitur pœnitentiæ agenda modus.

Sacerdos excommunicatus si celebrat, annis tribus in pœnitentia sit, hebdomadibusque singulis feria 2. 4. & 6. à carnibus & vino abstineat. cap. De illis. 11. quæst. 3. incurritque in irregularitatem reseruatam Papæ. cap. 1. De senten. excomm. in 6.

Sacerdos à sacerdotij gradu remotus in perpetuum, si celebrare præsumat, priuatur Eucharistia vsque ad vltimum vitæ diem; & est excommunicatus: viaticum tamen in fine sumens. cap. Accedens. distin. 50.

Si

Sinens ca-
dere gutta
sanguinis
Christi.

Sigutta sanguinis Christi in terram ca-
dar, Sacerdos in pœnitentia sit 40. diebus:
si super altare, & ad pannum vnum tran-
seat, duobus diebus: si vsque ad pannos
duos, diebus quatuor: si vsque ad tres,
diebus nouē: si vsque ad quatuor, diebus
20. cap. Si per negligentiam. de consecrat.
distin. 2. Vbi alia ad hoc genus pœnitentiæ
pertinentia traduntur.

Eucha-
stia.

Euomens
Eucharistiã

Qui per ebrietatem, aut voracitatem
euomit Eucharistiã, si laicus est, 40. die-
bus: si Clericus, 60. si Episcopus, 90. dieb.
pœniteat: sin per infirmitatem, diebus
septem. cap. Si quis per ebrietatem. De
consecr. distin. 2.

Cõmunio-
nẽ dans hæ-
retico, aut
ab eo illam
recipiẽs, aut
ei Missam
celebrare
permittens,
aut ad hæ-
reticos defi-
ciens.

Ignoranter communionem dans hæ-
retico, vel ab eo accipiens, per annum
sit pœnitens: Si scienter, annis quinque.
Itẽ qui nesciens permittit ipsam in Eccle-
sia celebrare, diebus 40. pœniteat: sin
sciat, sed permittat pro eius reuerentia,
anno vno: sin pro damnatione Ecclesiæ
Catholicæ, proiciatur ab Ecclesia tam-
quam hæreticus; aut si resipiscat, 10. annis
pœniteat. Quòd si ad hæreticos defecerit,
& postea ducatur pœnitẽtia, 12. annis pœ-
niteat. cap. Si quis dederit. 24. quæst. 1.

Pœnitẽs ad
vomitũ re-
diens.

Solemniter pœnitens si postea ad vo-
mitum redierit, pœnitentiam agat decem
annis. cap. Si quis verò. De pœniten.
distin. 5.

Reuelator
Confessio-
nis.

Confessarius, qui pœnitentis pecca-
tum patefacit, in monasterium detruda-
tur

Pœnitẽ-
tia.

tur ad agendam pœnitentiã. cap. Omnis
utriusque sexus. de pœnitent. & remiss.

Episcopus qui Clericum inuitum & re-
clamantem ordinat, subiicitur annuali
pœnitentiã. cap. 10. distin. 74.

Episcopus
ordinas in-
uitum.

Ordinis.

Episcopus dissimulans corrigere vendi-
tiones ministeriorum, mensibus duobus;
sacerdos vendens, mensibus 4. Diaconus
excommunicationi subiaceat: ceteri cleri-
ci pro arbitrio superioris competenti pœ-
na puniuntur. cap. Quidquid. 1. quæst. 1.

Vendentes
sacra mini-
steria.

Qui dicendis horis canonicis, & aliis
officiis diuinis discrepat à consuetudine
metropolitanæ Ecclesiæ suæ, priuatur
communione 6. mensibus, cap. De his.
distin. 12.

Qui alienam sponsam de præsentia ac-
cipit in uxorem, pœnitens sit 7. annis, &
40. diebus in pane & aqua. cap. 2. De spõ-
sa duorum.

Ducēs alie-
nam spon-
sam.

Mulieri quæ partum supponit de alie-
no viro conceptum, pœnitentiã & satisf-
factionis modus relinquitur præscriben-
dus arbitrio prudentis Confessarij, in cap.
Officij. de pœnitent. & remiss.

Supponens
partum.

Fornicatus cum muliere, quam frater
id nesciens ducit in uxore, eo quod fra-
ter fratri crimen celauerit, 7. annis pœni-
teat. cap. Si homo. 35. quæst. 3.

Occultans
fratri crimē
sponsæ.

Parentes filiorum sponsalia dirimen-
tes, atque iidem filij eadem de causa si de
iporum consensu contracta fuerunt, cõ-
munionem priuantur annis 3. in cap. Vnico.
quæst.

Dirimentes
sponsalia fi-
liorum.

Eucha-
stia.

Pœnitentia.

Contrahēs
eum adulte
ra.

31. quæst. 3.

Qui cōtraxerit cum ea, cum qua adulterium commisit, pœnitēs sit annis quinque. cap. Si qua. 31. quæst. 1.

Cognoscēs
adulteram.

Vxorem quæ adulterata est cognoscēs ante peractam pœnitentiam, duobus annis pœnitens sit. 32. quæst. 1. cap. Si quis. 1.

Sacerdos
qui adest
clādestinis
despōsatio-
nibus.

Sacerdos qui interest clandestinis desponsationibus, per triennium ab officij sui administratione amouetur. Extra de clandestina desponsatione, in fine.

Ducens filiā
spiritualem

Qui filiam suā spiritualē, seu quā de sacro fonte suscepit, duxerit in vxorē, pœnitens sit 7. annis. cap. Non oportet. 30. quæst. 3.

Contrahēs
cōtra inter-
dicta Eccle-
siae.

Qui matrimonium contrahit contra interdictum Ecclesiae, per mensem, aut arbitrio Sacerdotis condignam agere pœnitentiam debet, ex cap. 1. De matrimonio contracto contra interdictum Ecclesiae.

Nota, quod habet Iacobus à Graphiis in fine lib. 1. Decis. aurearum, quando in propositis Canonibus ad tempus præscriptum, non additur modus pœnitentiæ agenda: hunc relinqui arbitrio Sacerdotis inspecta Pœnitentis qualitate & dispositione. Ieiunia autem trium quadragesimarum esse illa quæ ante natale Domini, & pascha resurrectionis, ac tredecim dierum ante festum S. Ioānis Baptiste olim celebrabantur. Legitimas autem ferias aliqui volunt dici 2. 4. & 6. alij verò 4. 6. & sabbatum. sed parui refert ad nostrum institutum.

Considerem

Matrimoni

El
debe
vt sua
nem
quan
esse i
ieiun
& le
tiam
tiam
Pate
dona
bus c
form
mati
ma,
aut e
ipsum
etiam
diu
nem
prof
secre
alium
Cor
pro
aliqu

*Consideranda ex parte finis in arbitranda
satisfactione.*

SECTIO QUINTA.

EX parte denique finis satisfactionis (qui est sa-
lus animæ) in hac arbitranda, imponendæve;
debet Confessarius ita salutem ipsam considerare,
vt sua intentio in imponendo feratur in extirpatio-
nem vitiorum: ac proinde his contraria imponat,
quantum à pœnitente admittenda, implendæque
esse iudicantur: vt eleemosynas contra auaritiam:
ieiunium, contra luxuriam: auditionem verbi Dei,
& lectionem librorum piorum, contra negligen-
tiam cogitandi de sua salute: & orationes ad gra-
tiam contra ipsa vitia à Deo impetrandam, vt septies
Pater & Aue ad impetrandam septem Spiritus Sancti
dona, & septem virtutes, septem peccatis capitali-
bus contrarias: aut quinquies ad impetrandam re-
formationem quinque sensuum, aut ter ad refor-
mationem trium principalium potentiarum ani-
mæ, hoc est, intellectus, voluntatis & memoriæ,
aut etiam ad bene habendum se ad Deum, ad se-
ipsum, & ad proximum: tum corde, tum ore, tum
etiam opere; vel ad promerendum aduersus reci-
dium auxilium speciale Dei (qui respicit oratio-
nem humilium) coram diuina ipsius maiestate,
prosternendo se in genua, terrâ deosculatâ: si locus
secretus sit dicere psalmum. *Miserere mei Deus.* vel
alium huiusmodi cum animi auersione à peccato.
Confert etiam, inquit consequenter Polancus,
pro pœnitentia aliquando imponere euitationem
aliquarum occasionum peccati, & præcisionem

13.
quod ha-
bet Polan-
cus in di-
rect. cap. 2.
art. 4.

Pœnitentiæ
quo modo
contra vitia
debeant im-
poni.

causarum illius : vt allocutionem alicuius personæ , ingressum in domum illius , & similia.

14. Vrtiliter etiam iniungeretur (si Pœnitens libenter admittat) aliquid ex latè patentibus remedijs aduersus vitia , quale est octauo , vel decimo quinto quoque die confiteri : & vt habet Iacobus à Graphijs x certis diebus loco accommodato exercere se in meditationibus : puta in consideratione suorū peccatorum , quibus gratiam Dei & regnum cœleste perdidit , ex filio Dei , effectus filius demonis : spoliatus omnibus medijs consequendæ salutis æternæ accommodatis , constitutus reus æternæ damnationis : atque adeo in infernum præcipitandus : vbi tormenta sunt sine fine , sine interruptione , sine temperamento : & tortores qui nunquam lassantur : vbi timor conturbat reum , conscientia confundit & increpat : ac denique diluuium est omnium pœnarum , quas moriens in peccato mortali ligatis manibus & pedibus in tenebras exteriores ; eiectus horrendè sine vlla vniquam spe euadendi patiatur.

x in lib. 1.
decif. aurear.
cap. 31. nu.
29.

Mortis consideratio
peccata
abiget.

Præterea in mortis consideratione , qua , sicut equi muscas agitatione caudæ , abigimus insidentes in anima tentationes , seu sollicitationes ad peccatum : mortem enim , ad quam velis remisque incessanter tendimus , cogitantes de fortitudine , & alijs bonis corporis non superbiemus , quæ omnia videmus per aliquam infirmitatem (eiusdem mortis tantummodò prænuntiam) admittenda esse , nec item de generis nobilitate , ac alijs eiusmodi bonis : quia cernimus vnã esse omnium moriendi conditionem , sicut vna est nascendi ; nec de diuitiis , quia scimus nec ob eas quemquam ex-

cipiã

capitulum à regula mortis, quæ aquo pede pulsat pauperum tabernaculumque turre.

Horat. Ode 4. lib. 1.

Præterea in consideratione tremendi iudicij, in quo de minimis quibusque actionibus, verbis, & cogitationibus nostris reddituri sumus rationem, & satisfacturi diuinæ iustitiæ vsque ad vltimum quadrante, nec inuenturi locum pœnitentiæ, aut recuperaturi tempus, quod conceditur ad redimenda debita, pro quibus ad pœnas horrendas damnati erimus, misericordia Dei conuersa in iudicium.

Iudicij tremendi consideratio multum iuuat.

Præterea in consideratione ingratiitudinis nostræ erga Deum, qui tam diu nos in peccatorum cœno hærentes sustinuit: cum multi pro paucioribus, & minoribus peccatis, quàm nostra sint, iam crucientur in inferno: quique tot sanctis inspirationibus contemptis perseuerantes in peccato misericorditer conseruauit, vt tandem per pœnitentiam tam horrendas pœnas redimeremus ac euaderemus. Denique in consideratione passionis Christi, ex qua tamquam ex remedio ineffabilis excellentiæ, infinitique valoris, intelligitur quantæ malignitatis morbus peccatum sit, ac quàm graue sit debitum; quod fuit tanto pretio soluendum. In quibus, vt & in aliis proponendis, semper habenda est prudenter ratio capacitatis, & dispositionis pœnitentis (vt idem à Graffiis habet) & illis qui videbuntur minus ad ista idonei, imponendum potius est, vt aliquid pium legant, vel Dei verbum audiant. Qui etiam rectè addit iis, qui peccato assueti sunt, non per vnâ, sed per plures hebdomadas talia exercitia esse iniungenda. In quibus omnibus interna vnctio docebit timoratum, & cum Deo

Ingratitudo nostra quanta.

in fine eiusdem capituli 31.

388 *De remediorum & pœnitentiarum varietate*
coniunctum Confessarium. Cui etiam debet cura esse pœnitentem ipsum animare ad iniuncta constanter exequenda, resistendo fortiter diabolo tentanti: difficile enim initio tantum futuram pugnam, quia vires pugnando crescunt, & hostes debilitantur, iuxta illud D. Iacobi cap. 4. *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Caueat igitur in re tanti momenti negligenter agere, & primas partes aduersario concedere. In Christi auxilio humiliter confidat cum Apóstolo, dicente ad Philip. 4. *Omnia possum in eo qui me confortat.*

CAPVT XIX.

De remediorum & pœnitentiarum varietate, accommodata varietati peccatorum Capitalium.

S V M M A R I V M.

1. *Aduersus luxuriam puncta consideranda.*
2. *Cautela adhibenda.*
3. *Pœnitentia imponenda.*
4. *Remedia aduersus gulam.*
5. *Aduersus eandem imponenda in pœnitentiam.*
6. *Pœnitentia à Confessarij inculcanda aduersus acediam.*
7. *Pœnitentia peculiare ea laborantibus imponenda.*
8. *Aduersus auaritiam remedia.*
9. *Pœnitentia auaris imponenda.*
10. *Remedia aduersus superbiam.*
11. *Pœnitentia ea laborantibus imponenda.*
12. *Remedia aduersus inuidiam.*
13. *Pœnitentia apta aduersus eandem.*
14. *Remedia aduersus iracundiam.*
15. *Ratio ferendi patienter alterius iram.*
16. *Pœnitentia iracundiam*